

**ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання»**

Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
5 семестр		
1	Вступ. Мета та завдання стоматології. Анатомо-фізіологічна будова щелепно-лицевого апарату. Організація стоматологічної допомоги населенню. Вивчення стоматологічного устаткування, інструментарію, лікарських засобів для різних видів стоматологічної допомоги	4
2	Знеболювання, його види. Механізм виникнення зубного болю	2
3	Захворювання твердих тканин зуба, лікування	4
4	Захворювання пульпи, періодонта та пародонта. Лікування	4
5	Захворювання слизової оболонки порожнини рота. Операція видалення зуба. Травми та пухлини щелепно-лицевої ділянки. Диференційований залік	3 1
	Всього	18

ІНСТРУКТИВНА КАРТА

для проведення практичного заняття № 1

з освітнього компонента

«Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання»

для здобувачів освіти III курсу

освітньо-професійна програма «Лікувальна справа»

1. Тема заняття: Вступ. Мета та завдання стоматології. Анатомо-фізіологічна будова щелепно-лицевого апарату. Організація стоматологічної допомоги населенню. Вивчення стоматологічного устаткування, інструментарію, лікарських засобів для різних видів стоматологічної допомоги

2. Мета проведення заняття: Ознайомитися з основами стоматології, вивчити будову щелепно-лицевого апарату, засвоїти принципи організації

стоматологічної допомоги та навчитися розпізнавати основний стоматологічний інструментарій.

Знати:

1. Визначення стоматології та її основні розділи (терапевтична, хірургічна, ортопедична, дитяча).
2. Анатомічну будову щелеп, молочних і постійних зубів (коронка, корінь, пульпа, дентин, цемент, емаль), пародонту та слизової оболонки порожнини рота.
3. Гістологічна будова твердих тканин зуба (емаль, дентин, цемент).
4. Принципи організації стоматологічної допомоги (диспансеризація, профілактичні огляди, невідкладна допомога).
5. Обладнання кабінетів різних стоматологічних профілів (терапевтичного, хірургічного, ортопедичного).
6. Робоче місце медичних працівників.
7. Класифікацію та призначення основного стоматологічного устаткування та діагностичного інструментарію (дзеркало, зонд, пінцет, лоток).
8. Правила асептики та антисептики у стоматологічному кабінеті.
9. Методи обстеження стоматологічного хворого: збирання анамнезу, огляд ротової порожнини, температурна діагностика, електроодонтодіагностика, рентгенівське дослідження, лабораторне (клінічний аналіз крові, біохімічні, цитологічні, алергійні та ін.) дослідження і проби.
10. Питання етики і деонтології серед медичного персоналу.
11. Роль фельдшера у проведенні профілактичних оглядів дорослих та дітей.

Вміти:

1. Проводити огляд порожнини рота.
2. Проводити пальпацію слизової оболонки і перкусію зуба.
3. Проводити температурну діагностику.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК. 1. Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК. 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.

протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК. 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК. 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

Програмні результати навчання (РН)

РН. 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

РН. 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

РН. 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

РН. 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.

РН. 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.

РН. 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.

РН. 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .

РН. 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. Матеріально-технічне оснащення робочого місця:

стоматологічна установка (крісло, столик лікаря, плювальниця, світильник), набір діагностичних інструментів (стоматологічне дзеркало, пінцет, зонд), стоматологічні лотки, індивідуальні засоби захисту (рукавички, маски, окуляри), дезінфікуючі засоби, бланки стоматологічної карти (медична документація).

4. Інструктаж з техніки безпеки – первинний - проведений на I занятті, цільовий.

5. Короткі відомості з теоретичної частини роботи:

1. Стоматологія — це розділ медицини, що вивчає захворювання зубів, порожнини рота, щелеп та прилеглих до них ділянок обличчя і шиї.
2. Визначати та записувати зубну формулу (двоцифрова міжнародна система).
3. Зубна формула (Міжнародна система): поділ щелеп на квадранти (1-4 у дорослих, 5-8 у дітей). Зуб позначається двома цифрами: перша — квадрант, друга — порядковий номер зуба від центру. Наприклад, 11 — правий верхній центральний різець.
4. Асептика: усі інструменти та матеріали, що контактують з порожниною рота, мають бути стерильними або одноразовими.
5. Підготувати робоче місце до прийому пацієнта (дезінфекція, розміщення інструментарію).
6. Ознайомлення з устаткуванням: Вивчення частин стоматологічної установки (крісло, блок лікаря, світильник).
7. Підготовка до огляду: одягання ЗІЗ, дезінфекція поверхонь, підготовка діагностичного набору.
8. Позиціонування: відпрацювання правильного розміщення пацієнта у кріслі та робочої пози лікаря/асистента.
9. Ідентифікувати та підготувати інструменти для простого терапевтичного огляду. Базові інструменти: дзеркало (огляд важкодоступних ділянок, відведення м'яких тканин), зонд (визначення дефектів твердих тканин), пінцет (робота з дрібними елементами).
10. Методика огляду: відпрацювання техніки тримання дзеркала та зонда. Послідовний огляд порожнини рота та зубних рядів.
11. Проводити огляд порожнини рота за допомогою основного діагностичного набору (дзеркало, зонд, пінцет).
12. Заповнення документації: нанесення зубної формули на фантомі або бланку.

Питання для повторення:

1. Основні завдання сучасної стоматології?
2. Назвіть тканини зуба та їх функції?

3. Що таке пародонт?
4. Які класи інструментів використовують у терапевтичній стоматології?
5. Як маркується 6-й зуб на нижній лівій щелепі у дорослого пацієнта?

6.Зміст і послідовність виконання завдань:

1. Проводити огляд порожнини рота.
2. Проводити пальпацію слизової оболонки і перкусію зуба.
3. Проводити температурну діагностику.

7.Методичні рекомендації з виконання та оформлення:

1. Оформити щоденник (описати алгоритми виконання практичних навичок).
2. Виконати індивідуальні завдання (за вказівкою викладача).
3. Скласти схему будови зуба з підписами тканин.
4. Створити таблицю «Основний діагностичний інструментарій стоматолога» (інструмент, призначення, підготовка до стерилізації).

8. Рекомендована література:

Основна

1. *Борисенко А.В. та ін. Стоматологічні захворювання: Терапевтична стоматологія. — К.: ВСВ Медицина, 2017.*
2. *Данилевський М.Ф. та ін. Терапевтична стоматологія. — К.: Медицина, 2010.*
3. *Нестюрічева Н.П. Хвороби зубів і порожнини рота. — К.: Здоров'я, 2003.*
4. *Рузін Г.П., Голік В.П. Стоматологія надзвичайних ситуацій. — К.: Медицина, 2008.*

Додаткова

1. *Головацький А.С., Черкасов В.Г. Анатомія людини. — К.: Здоров'я, 2006.*
2. *Данилевський М.Ф., Борисенко А.В. Терапевтична стоматологія. — К.: Здоров'я, 2004.*

Домашнє завдання:

1. *Борисенко А.В. та ін. Стоматологічні захворювання: Терапевтична стоматологія. — К.: ВСВ Медицина, 2017 – 3- 72 ст.*
2. *Нестюрічева Н.П. Хвороби зубів і порожнини рота. — К.: Здоров'я, 2003 – 5- 14, 17 - 21 ст.*

Інформаційні ресурси:

1. <https://chmfc.com.ua/>

Інструктивна карта складена викладачем **В.М.Кравченко**

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії клінічних дисциплін

Протокол № _____ від « ____ » _____ 20__ р.

Голова комісії Марія ШУЛЛА

ІНСТРУКТИВНА КАРТА
для проведення практичного заняття № 2
з освітнього компонента
«Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання»
для здобувачів освіти III курсу
освітньо-професійна програма «Лікувальна справа»

1. Тема заняття: Знеболювання, його види. Механізм виникнення зубного болю

2. Мета проведення заняття: Вивчити механізм виникнення зубного болю, класифікацію та методи знеболювання у стоматології. Оволодіти технікою проведення основних видів місцевої анестезії (на моделях) та навичками надання невідкладної допомоги при ускладненнях анестезії.

Знати:

1. Механізм виникнення зубного болю: теорії виникнення болю (гідродинамічна, невральна) та фактори, що його спричиняють (запалення, подразнення нервових закінчень, пульпіт, періодонтит).
2. Види знеболювання у стоматології: загальне (наркоз) та місцеве (локальне).
3. Показання до загального знеболювання в стоматологічних хворих.
4. Класифікацію місцевої анестезії: аплікаційна, інфільтраційна, провідникова (блокадна).
5. Види місцевого знеболювання і показання до їх застосування.
6. Поверхнєве знеболювання охолодженням тканин (хлоретиллом) — фізичний метод.
7. Хімічний метод знеболювання — аплікаційна анестезія за допомогою розчину дикаїну, лідокаїну, піромекаїну.
8. Ін'єкційне знеболювання (інфільтраційне і провідникове), показання, ускладнення.
9. Принцип премедикації, фармакологічні препарати, які використовуються в умовах поліклініки (транквілізатори, ненаркотичні анальгетики).
10. Основи фармакології місцевих анестетиків: найпоширеніші препарати (лідокаїн, артикаїн, мепівакаїн), їх дозування та побічні дії.
11. Ускладнення анестезії: місцеві (перелом голки, ішемія слизової) та загальні (непритомність, колапс, анафілактичний шок, токсична дія).

12. Допомога під час зубного болю при невідкладних патологічних станах: знепритомніння, колапс, анафілактичний шок.
13. Прийоми серцево-легеневої реанімації у стоматології.
14. Протипоказання до проведення місцевої анестезії.

Вміти:

1. Визначити тип необхідної анестезії для конкретного втручання.
2. Підготувати анестетик та інструментарій до ін'єкції.
3. Проводити проведення поверхневого знеболювання хімічним методом: аплікаційну анестезію за допомогою розчину лідокаїну.
4. Виконувати техніку інфільтраційної анестезії на фантомі (моделі).
5. Виконувати техніку провідникової анестезії на фантомі (моделі).
6. Розпізнавати клінічні ознаки ускладнень (непритомність, колапс, алергічна реакція, анафілактичного шоку) та надавати невідкладну допомогу при них.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК. 1. Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК. 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.

СК. 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК. 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення

догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

Програмні результати навчання (РН)

- РН. 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.
- РН. 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.
- РН. 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.
- РН. 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.
- РН. 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.
- РН. 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.
- РН. 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.
- РН. 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .
- РН. 13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.
- РН. 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.
- РН. 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. Матеріально-технічне оснащення робочого місця: набір для місцевої анестезії (карпульний шприц, голки, карпули з анестетиками – демонстрація), аплікаційні анестетики (спреї, гелі), стоматологічні фанти, манекен для відпрацювання серцево-легеневої реанімації (за потребою), набір для невідкладної допомоги (протишоковий набір), медична документація.

4. Інструктаж з техніки безпеки – первинний - проведений на I занятті, цільовий.

5. Короткі відомості з теоретичної частини роботи:

1. Зубний біль виникає через подразнення нервових закінчень пульпи або періодонту. При карієсі та пульпіті біль часто гострий, локалізований; при періодонтиті — пульсуючий, розлитий.
2. Місцева анестезія блокує передачу нервових імпульсів по чутливих нервових волокнах, тимчасово вимикаючи больову чутливість у зоні втручання.
3. Підготовка робочого місця: демонстрація карпульного шприца, його наповнення.
4. Аплікаційна анестезія: нанесення гелю або спрею на слизову оболонку перед ін'єкцією.
5. Інфільтраційна анестезія: найпоширеніший вид, коли анестетик вводиться безпосередньо в м'які тканини біля верхівки кореня зуба. Знеболює 1-2 зуби.
 - Визначення місця ін'єкції (проекція верхівки кореня).
 - Відтягування губи/щоки.
 - Введення голки під кутом 45°, повільне введення анестетика.
6. Провідникова анестезія: анестетик вводиться біля стовбура нерва, блокуючи його. Застосовується для знеболювання великих ділянок (наприклад, половини щелепи або кількох зубів).
7. Головне правило: перед анестезією завжди зібрати алергологічний анамнез.
8. Розбір клінічних сценаріїв: відпрацювання алгоритму дій при:
 - непритомності пацієнта (покласти, підняти ноги, нашатирний спирт);
 - алергійній реакції негайного типу (зупинка анестезії, введення адреналіну).

Питання для повторення:

1. Чутлива іннервація верхньої та нижньої щелеп (трійчастий нерв)?
2. Види нервових волокон, що передають больові імпульси?
3. Чим відрізняється місцева анестезія від загальної?
4. Яка різниця між інфільтраційною та провідниковою анестезією?
5. Перші дії фельдшера при непритомності пацієнта?

6. Зміст і послідовність виконання завдань:

1. Визначити тип необхідної анестезії для конкретного втручання.

2. Підготувати анестетик та інструментарій до ін'єкції.
3. Проводити проведення поверхневого знеболювання хімічним методом: аплікаційну анестезію за допомогою розчину лідокаїну.
4. Виконувати техніку інфільтраційної анестезії на фантомі (моделі).
5. Виконувати техніку провідникової анестезії на фантомі (моделі).
6. Розпізнавати клінічні ознаки ускладнень (непритомність, колапс, алергійна реакція, анафілактичного шоку) та надавати невідкладну допомогу при них.

7.Методичні рекомендації з виконання та оформлення: індивідуальні завдання:

1. Оформити щоденник (описати алгоритми виконання практичних навичок).
2. Виконати індивідуальні завдання (за вказівкою викладача):
3. Скласти алгоритм дій фельдшера при гострій серцево-судинній недостатності під час анестезії.
4. Скласти порівняльну таблицю найпоширеніших місцевих анестетиків (назва, концентрація, максимальна доза, тривалість дії).

8. Рекомендована література:

Основна

1. Борисенко А.В. та ін. Стоматологічні захворювання: Терапевтична стоматологія. — К.: ВСВ Медицина, 2017.
2. Данилевський М.Ф. та ін. Терапевтична стоматологія. — К.: Медицина, 2010.
3. Нестюрічева Н.П. Хвороби зубів і порожнини рота. — К.: Здоров'я, 2003.
4. Рузін Г.П., Голік В.П. Стоматологія надзвичайних ситуацій. — К.: Медицина, 2008.

Додаткова

1. Головацький А.С., Черкасов В.Г. Анатомія людини. — К.: Здоров'я, 2006.
2. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В. Терапевтична стоматологія. — К.: Здоров'я, 2004.

Домашнє завдання:

1. *Борисенко А.В. та ін. Стоматологічні захворювання: Терапевтична стоматологія. — К.: ВСВ Медицина, 2017 — 261 - 266 ст.*
2. *Нестюрічева Н.П. Хвороби зубів і порожнини рота. — К.: Здоров'я, 2003 — 67- 92.*

Інформаційні ресурси:

1. <https://chmfc.com.ua/>

Інструктивна карта складена викладачем В.М.Кравченко

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії клінічних дисциплін

Протокол № від « » 20 р.

Голова комісії Марія ШУЛЛА

ІНСТРУКТИВНА КАРТА
для проведення практичного заняття № 3
з освітнього компонента
«Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання»
для здобувачів освіти III курсу
освітньо-професійна програма «Лікувальна справа»

- 1. Тема заняття:** Захворювання твердих тканин зуба, лікування
- 2. Мета проведення заняття:** Вивчити класифікацію та клінічні форми карієсу та некаріозних уражень. Ознайомитися з принципами препарування каріозних порожнин та основами пломбування.

Знати:

1. Етіологію та патогенез карієсу: роль мікроорганізмів, вуглеводів та резистентності емалі.
2. Некаріозні ураження: гіпоплазія емалі, флюороз, ерозія, клиноподібний дефект, підвищена стертість.
3. Класифікацію некаріозних уражень, яку запропонувала В.К. Патрікеєва (1968 р.).
4. Карієс зубів (С): теорію виникнення.
5. Класифікацію карієсу: за глибиною (початковий, поверхневий, середній, глибокий); за локалізацією (класифікація за Блекум).
6. Клініку та діагностику різних форм карієсу (зондування, термодіагностику, перкусію, рентген).
7. Принципи та етапи лікування карієсу: знеболення, препарування порожнини, ізоляція зуба, медикаментозна обробка, пломбування.
8. Сучасні пломбувальні матеріали: класифікацію (композити, склоіономерні цементи), їх властивості та показання до застосування.
9. Профілактику каріозних процесів.
10. Диференційну діагностику некаріозних і каріозних уражень твердих тканин зуба.
11. Роль фельдшера у профілактиці захворювань твердих тканин зуба.

Вміти:

1. Визначати некаріозні ураження твердих тканин зуба та проводити їх диференційну діагностику.
2. Проводити діагностику карієсу різних ступенів глибини за допомогою зонда та дзеркала.

3. Застосовувати допоміжні діагностичні методи (термодіагностика — реакція на холодне/гаряче).
4. Забезпечувати ізоляцію зуба від слини (ротові валики, ретракція ясен).
5. Надання долікарської допомоги при різних видах карієсу (усунення термічних і хімічних подразників: холодне, солодке, гаряче; теплі полоскання (температури тіла) – виполіскування подразника; уникати переохолодження).
6. Виписувати рецепти.
7. Проводити санітарно-освітню роботу (не рідше 1 разу на рік профогляд у стоматолога).

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК. 1. Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК. 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.

СК. 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК. 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

Програмні результати навчання (РН)

РН. 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

РН. 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

РН. 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.

РН. 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.

РН. 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.

РН. 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.

РН. 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .

РН. 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.

РН. 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. Матеріально-технічне оснащення робочого місця: стоматологічна установка, діагностичний набір (дзеркало, зонд, пінцет), фантомні моделі зубів для демонстрації препарування, турбінний та мікромоторний наконечники, бори (набір для препарування), матеріали для ізоляції (ротові валики), пломбувальні матеріали (демонстраційні набори композитів, цементів), медикаменти для обробки порожнини

4. Інструктаж з техніки безпеки – первинний - проведений на I занятті, цільовий.

5. Короткі відомості з теоретичної частини роботи:

1. Карієс — патологічний процес, що супроводжується демінералізацією твердих тканин зуба та утворенням порожнини.

2. Термодіагностика: реакції пацієнта на холодне: при глибокому карієсі біль швидко минає, при пульпіті — тривалий.
3. Ізоляція робочого поля: накладання ротових валиків у різних ділянках щелеп.
4. Класифікація Блека (за локалізацією) — найважливіша для клініки, визначає принципи формування порожнини:
 - I клас: Фісури та природні заглиблення (жувальні поверхні).
 - II клас: Контактні поверхні премолярів та молярів.
 - III клас: Контактні поверхні різців та ікол (без порушення ріжучого краю).
 - IV клас: Контактні поверхні різців та ікол (з порушенням ріжучого краю).
 - V клас: Пришийкова ділянка.
5. Принципи препарування: за Блемом, необхідно видалити всі уражені тканини та сформувати порожнину для надійної фіксації пломби.
6. Ознайомлення з препаруванням: показ етапів препарування на фантомі (відкриття, розширення, формування, фінірування).
7. Пломбування: ознайомлення з технікою внесення та полімеризації (засвічування) композитного матеріалу.

Питання для повторення:

1. Які бактерії відіграють ключову роль у розвитку карієсу?
2. Назвіть основні некаріозні ураження, їх локалізацію?
3. Чим відрізняється середній карієс від глибокого (симптоми та реакція на термічний тест)?
4. Які вимоги до ізоляції робочого поля?
5. Як фельдшер може проводити профілактику карієсу (дієта, гігієна)?

6.Зміст і послідовність виконання завдань:

1. Визначати некаріозні ураження твердих тканин зуба та проводити їх диференційну діагностику.
2. Проводити діагностику карієсу різних ступенів глибини за допомогою зонда та дзеркала.
3. Застосовувати допоміжні діагностичні методи (термодіагностика — реакція на холодне/гаряче).
4. Забезпечувати ізоляцію зуба від слини (ротові валики, ретракція ясен).
5. Надання долікарської допомоги при різних видах карієсу (усунення термічних і хімічних подразників: холодне, солодке, гаряче; теплі полоскання (температури тіла) – виполіскування подразника; уникати переохолодження).

6. Виписувати рецепти.
7. Проводити санітарно-освітню роботу (не рідше 1 разу на рік профогляд у стоматолога).

7.Методичні рекомендації з виконання та оформлення:

1. Оформити щоденник (описати алгоритми виконання практичних навичок).
2. Виконати індивідуальні завдання (за вказівкою викладача): описати методику діагностики глибокого карієсу.
3. Скласти таблицю «Диференційна діагностика карієсу за глибиною» (початковий, середній, глибокий, пульпіт).
4. Намалювати схему класифікації карієсу за Блеком.
5. Підготувати коротке повідомлення про сучасні адгезивні системи та їх роль у пломбуванні.

8. Рекомендована література:

Основна

1. *Борисенко А.В. та ін. Стоматологічні захворювання: Терапевтична стоматологія. — К.: ВСВ Медицина, 2017.*
2. *Данилевський М.Ф. та ін. Терапевтична стоматологія. — К.: Медицина, 2010.*
3. *Нестюрічева Н.П. Хвороби зубів і порожнини рота. — К.: Здоров'я, 2003.*
4. *Рузін Г.П., Голік В.П. Стоматологія надзвичайних ситуацій. — К.: Медицина, 2008.*

Додаткова

1. *Головацький А.С., Черкасов В.Г. Анатомія людини. — К.: Здоров'я, 2006.*
2. *Данилевський М.Ф., Борисенко А.В. Терапевтична стоматологія. — К.: Здоров'я, 2004.*

Домашнє завдання:

1. *Борисенко А.В. та ін. Стоматологічні захворювання: Терапевтична стоматологія. — К.: ВСВ Медицина, 2017 — 72 – 144, 190 - 261, 266-302 ст.*
2. *Нестюрічева Н.П. Хвороби зубів і порожнини рота. — К.: Здоров'я, 2003 — 22 - 27, 17 - 21 ст.*

Інформаційні ресурси:

1. <https://chmfc.com.ua/>

Інструктивна карта складена викладачем **В.М.Кравченко**

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії клінічних дисциплін

Протокол № _____ від « ____ » _____ 20__ р.

Голова комісії Марія ШУЛІА

ІНСТРУКТИВНА КАРТА
для проведення практичного заняття № 4
з освітнього компонента
«Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання»
для здобувачів освіти III курсу
освітньо-професійна програма «Лікувальна справа»

1. Тема заняття: Захворювання пульпи (Р), періодонта (Рt) та пародонта. Лікування

2. Мета проведення заняття: Вивчити класифікацію, клініку та диференційну діагностику пульпіту і періодонтиту. Оволодіти методиками інструментальної обробки кореневих каналів та основами лікування захворювань пародонту.

Знати:

1. Захворювання пульпи (пульпіт): етіологію, класифікацію (гострий, хронічний), клінічні форми.
2. Гострий пульпіт: клінічну картину, діагностику.
3. Гострий гнійний пульпіт: клінічну картину, діагностику.
4. Хронічний фіброзний пульпіт: клінічну картину, діагностику.
5. Хронічний гангренозний пульпіт: клінічну картину, діагностику.
6. Долікарську допомогу.
7. Ускладнення пульпіту.
8. Методи лікування при різних видах пульпіту: консервативний (біологічний) та хірургічний (вітальне та девітальне видалення пульпи).
9. Захворювання періодонта (періодонтит): етіологію, шляхи проникнення інфекції в тканини періодонта.
10. Класифікацію періодонтитита (гострий, хронічний — гранулюючий, фіброзний, гранулематозний).
11. Гострий періодонтит: клінічну картину, діагностику.
12. Хронічний фіброзний періодонтит: клінічну картину, діагностику.
13. Хронічний гранулюючий періодонтит: діагностику, лікування.
14. Хронічний гранульоматозний періодонтит: клінічну картину, діагностику.
15. Загострення хронічного періодонтиту.
16. Ускладнення (кіста, абсцес).
17. Мати поняття про кореневі кісти.

18. Основні принципи та методи лікування при гострому та хронічному періодонтиті: інструментальну та медикаментозну обробку кореневих каналів, пломбування.
19. Захворювання пародонта: класифікацію (гінгівіт, пародонтит, пародонтоз). Етіологію (зубний наліт, камінь), клініку (кровоточивість, рухомість зубів, пародонтальні кишені).
20. Принципи комплексного лікування пародонтиту (зняття зубних відкладень, шинування, лікування пародонтальних кишень). Роль ортодонтичного лікування при пародонтозі.
21. Профілактику.
22. Диференційну діагностику між глибоким карієсом, гострим пульпітом та гострим періодонтитом.
23. Роль фельдшера у профілактиці захворювань пульпи, пародонта та пародонта.

Вміти:

1. Проводити огляд порожнини рота пацієнта.
2. Дослідження пародонту:
 - А) Проводити перкусію (вертикальну, горизонтальну) та пальпацію ясен.
 - В) Визначати рухомість зубів (ступені рухомості за допомогою пінцета (I, II, III ступінь)).
3. Підготувати інструменти для ендодонтичного лікування (файли, рімери, пульпоекстрактори).
4. Асистувати лікарю при механічній та медикаментозній обробці кореневих каналів.
5. Оцінювати додаткові методи обстеження (робота з рентгенограмою).
6. Надавати долікарську допомогу при пульпіті, періодонтиті, пародонти ті.
7. Виписувати рецепти.
8. Проводити санітарно-освітню роботу (інструктаж пацієнта щодо гігієни порожнини рота при захворюваннях пародонту).

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК. 1. Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК. 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.

СК. 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК. 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

Програмні результати навчання (РН)

РН. 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

РН. 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

РН. 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.

РН. 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.

РН. 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.

- РН. 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.
- РН. 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .
- РН. 13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.
- РН. 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.
- РН. 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. Матеріально-технічне оснащення робочого місця: діагностичний набір, ендодонтичний набір інструментів (файли, рімери, дрільбори, ендобокс), ендомотор (демонстрація), розчини для промивання каналів (гіпохлорит натрію, ЕДТА), гутаперчеві штифти, пломбувальні матеріали для каналів, фантоми зубів зі сформованими каналами, набір для зняття зубних відкладень (скейлер — демонстрація).

4. Інструктаж з техніки безпеки – первинний - проведений на I занятті, цільовий.

5. Короткі відомості з теоретичної частини роботи:

1. Пульпіт — запалення судинно-нервового пучка (пульпи) зуба. Найчастіше є наслідком нелікованого карієсу. Характерний нічний, самовільний біль, що іррадіює. При гострому пульпіті біль від холоду тривалий, але нестерпний.
2. Періодонтит — запалення тканин, що оточують корінь зуба (періодонта). Виникає як ускладнення пульпіту. Характерний постійний, локалізований біль, що посилюється при накушуванні (позитивна вертикальна перкусія). При гострому періодонтиті може бути набряк і нориця на яснах.
3. Ендодонтичне лікування (лікування кореневих каналів) — основний метод лікування пульпіту та періодонтиту. Включає: видалення пульпи (депульпування), механічну обробку каналу (файли) та герметичне пломбування.
4. Ознайомлення з ендодонтичним набором та його маркуванням (ISO).
5. Пародонт — комплекс тканин, що оточують зуб (ясна, кісткова тканина, цемент, періодонт). Пародонтит — запально-дистрофічне захворювання, що веде до руйнування кісткової тканини, утворення пародонтальних кишень та рухомості зубів.

Питання для повторення:

1. Які тканини оточують верхівку кореня зуба?
2. Чим відрізняється біль при пульпіті від болю при періодонтиті?
3. Що таке пародонтальна кишень?
4. Ступені рухомості зубів?
5. Методи діагностики хронічного періодонтиту?
6. Механізм дії інструментів для кореневого каналу?

6.Зміст і послідовність виконання завдань:

1. Проводити огляд порожнини рота пацієнта.
2. Дослідження пародонту:
 - А) Проводити перкусію (вертикальну, горизонтальну) та пальпацію ясен.
 - В) Визначати рухомість зубів (ступені рухомості за допомогою пінцета (I, II, III ступінь)).
3. Підготувати інструменти для ендодонтичного лікування (файли, рімери, пульпоекстрактори).
4. Асистувати лікарю при механічній та медикаментозній обробці кореневих каналів.
5. Оцінювати додаткові методи обстеження (робота з рентгенограмою).
6. Надавати долікарську допомогу при пульпіті, періодонтиті, пародонтиті.
7. Виписувати рецепти.
8. Проводити санітарно-освітню роботу (інструктаж пацієнта щодо гігієни порожнини рота при захворюваннях пародонту).

7.Методичні рекомендації з виконання та оформлення:

1. Оформити щоденник (описати алгоритми виконання практичних навичок).
2. Виконати індивідуальні завдання (за вказівкою викладача): описати алгоритм лікування гострого верхівкового періодонтиту.
3. Скласти таблицю «Диференційна діагностика пульпіту та періодонтиту».
4. Написати пам'ятку для пацієнта «Догляд за порожниною рота при гінгівіті та пародонтиті».
5. Підготувати повідомлення про шинування зубів при пародонтиті.

8. Рекомендована література:

Основна

1. Борисенко А.В. та ін. Стоматологічні захворювання: Терапевтична стоматологія. — К.: ВСВ Медицина, 2017.
2. Данилевський М.Ф. та ін. Терапевтична стоматологія. — К.: Медицина, 2010.
3. Нестюрічева Н.П. Хвороби зубів і порожнини рота. — К.: Здоров'я, 2003.
4. Рузін Г.П., Голік В.П. Стоматологія надзвичайних ситуацій. — К.: Медицина, 2008.

Додаткова

1. Головацький А.С., Черкасов В.Г. Анатомія людини. — К.: Здоров'я, 2006.
2. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В. Терапевтична стоматологія. — К.: Здоров'я, 2004.

Домашнє завдання:

1. Борисенко А.В. та ін. Стоматологічні захворювання: Терапевтична стоматологія. — К.: ВСВ Медицина, 2017 – 302 - 522 ст.
2. Нестюрічева Н.П. Хвороби зубів і порожнини рота. — К.: Здоров'я, 2003 – 28 - 51, 53 - 66 ст.

Інформаційні ресурси:

1. <https://chmfc.com.ua/>

Інструктивна карта складена викладачем В.М.Кравченко

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії клінічних дисциплін

Протокол № від « » 20 р.

Голова комісії Марія ШУЛЛА

ІНСТРУКТИВНА КАРТА
для проведення практичного заняття № 5
з освітнього компонента
«Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання»
для здобувачів освіти III курсу
освітньо-професійна програма «Лікувальна справа»

1. Тема заняття: Захворювання слизової оболонки порожнини рота.
Операція видалення зуба. Травми та пухлини щелепно-лицевої ділянки.
Диференційований залік

2. Мета проведення заняття: Вивчити основні захворювання слизової оболонки рота та їх диференційну діагностику. Оволодіти технікою асистування при видаленні зуба, а також методами надання невідкладної допомоги при травмах щелепно-лицевої ділянки.

Знати:

1. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: класифікацію стоматитів: (катаральний, афтозний, виразковий), кандидоз, герпетичні ураження, глосит.
2. Гінгівіт, стоматит, пліснявка, причини їх виникнення, лікування.
3. Передпухлинні захворювання слизової оболонки порожнини рота (лейкоплакія, еритроплакія).
4. Операцію видалення зуба: показання (планові, ургентні) та абсолютні протипоказання до видалення постійних і молочних зубів.
5. Інструментарій для видалення окремих груп зубів верхньої і нижньої щелепи (щипці, елеватори).
6. Етапи операції видалення зуба та післяопераційний догляд.
7. Загальні та місцеві ускладнення під час та після видалення зубів (кровотеча, альвеоліт, перелом кореня).
8. Ушкодження та поранення м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки.
9. Переломи і вивихи зубів.
10. Травми щелепно-лицевої ділянки: класифікацію переломів щелеп, клініку, першу допомогу (знеболення, тимчасову іммобілізацію).
11. Роль фельдшера в наданні долікарської допомоги і в запобіганні ускладнень.
12. Аналіз класифікацій новоутворень щелепно-лицевої ділянки.
13. Пухлини: клініку доброякісних (остеома, фіброма) та злоякісних (рак, саркома) пухлин щелеп.
14. Роль фельдшера в ранній діагностиці пухлин.

Вміти:

1. Проводити огляд слизової оболонки порожнини рота, язика, щік, піднебіння, червоної облямівки губ.
2. Проводити оброблення порожнини рота хворого на стоматит.
3. Надавати долікарську допомогу при періоститі, флегмоні, перикоронариті.
4. Асистувати лікарю при операції видалення зуба (підготовка інструментів, забезпечення гемостазу). Надавати рекомендації пацієнту після видалення зуба (догляд за лункою, харчування).
5. Виписувати рецепти.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК. 1. Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК. 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.

СК. 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК. 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

Програмні результати навчання (РН)

РН. 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

- РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.
- РН. 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.
- РН. 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.
- РН. 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.
- РН. 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.
- РН. 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.
- РН. 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.
- РН. 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .
- РН. 13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.
- РН. 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.
- РН. 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. Матеріально-технічне оснащення робочого місця: стоматологічне крісло, хірургічний набір (щипці для різних груп зубів, елеватори, кюретажні ложки, голкотримач, шовний матеріал – демонстрація), стерильні лотки та серветки, антисептики (хлоргексидин, перекис водню), місцеві анестетики, бинти та пращоподібна пов'язка для іммобілізації щелеп, навчальні таблиці захворювань слизової.

4. Інструктаж з техніки безпеки – первинний - проведений на І занятті, цільовий.

5. Короткі відомості з теоретичної частини роботи:

1. Діагностика слизової: використовується дзеркало, а також палець (для пальпації ущільнень), що є важливим для виявлення прихованих пухлин та передракових станів.
2. Розпізнавати основні елементи ураження: афта, ерозія, виразка, наліт.
3. Етапи видалення зуба:
 - Знеболення.
 - Відшарування ясен.
 - Накладання щипців.
 - Люксація (розхитування).
 - Тракція (витягування).
 - Кюретаж (очищення лунки).
 - Гемостаз.
4. Сортування хірургічного інструментарію: ідентифікація та підготовка щипців та елеваторів для верхньої та нижньої щелеп.
5. Альвеоліт («суха лунка»): запалення лунки після видалення зуба через руйнування кров'яного згустку.
Симптоми: гострий, ниючий біль через 2–4 дні після видалення, відсутність згустку, неприємний запах.
Розпізнавати та проводити диференційну діагностику альвеоліту.
6. Перша допомога при переломах щелеп: головна мета — тимчасова іммобілізація уламків для запобігання асфіксії та зменшення болю. Використовується пращоподібна пов'язка, стандартна пов'язка або підручні засоби.

Питання для повторення:

1. Види анестезії для видалення зубів?
2. Які інструменти використовуються для видалення верхніх і нижніх молярів?
3. Чим відрізняється афтозний стоматит від герпетичного?
4. Основні ознаки злоякісної пухлини щелепно-лицевої ділянки?
5. Як транспортувати пацієнта з переломом нижньої щелепи?

6.Зміст і послідовність виконання завдань:

1. Проводити огляд слизової оболонки порожнини рота, язика, щік, піднебіння, червоної облямівки губ.
2. Проводити оброблення порожнини рота хворого на стоматит.
3. Надавати долікарську допомогу при періоститі, флегмоні, перикоронариті.

4. Асистувати лікарю при операції видалення зуба (підготовка інструментів, забезпечення гемостазу). Надавати рекомендації пацієнту після видалення зуба (догляд за лункою, харчування).
5. Виписувати рецепти.

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ
«Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання»**

1. Огляд ротової порожнини. Інструментарій.
2. Карієс, етіологія, класифікація.
3. Знеболювання, його види.
4. Анатомічна будова нижньої щелепи.
5. Аплікаційне знеболювання. Методика проведення.
6. Пульпіт, етіологія, класифікація.
7. Анатомічна будова постійних молочних зубів.
8. Інфільтраційне знеболювання. Методика проведення. Види.
9. Методи лікування карієсу.
10. Стоматологічний хірургічний інструментарій.
11. Гострий пульпіт, етіологія, клінічна картина.
12. Провідникове знеболювання. Методика проведення.
13. Терапевтичний стоматологічний інструментарій.
14. Хронічний пульпіт, етіологія, клінічна картина.
15. Провідникове знеболювання на верхній щелепі.
16. Анатомічна будова верхньої щелепи.
17. Карієс, клінічна картина.
18. Провідникове знеболювання на нижній щелепі.
19. Періодонт, будова, функції.
20. Операція видалення зуба. Показання, методика проведення.
21. Загальне знеболювання в стоматології.
22. Обладнання стоматологічних кабінетів.
23. Консервативно-хірургічні методи лікування періодонтиту. Методика проведення.
24. Ускладнення, які виникають під час та після видалення зубів.
25. Допоміжні методи дослідження стоматологічного хворого.
26. Періодонтит, етіологія, класифікація.
27. Ускладнення місцевого знеболювання.
28. Організація стоматологічної допомоги сільському населенню.
29. Клінічна картина гострого та хронічного періодонтиту.
30. Показання до загального знеболювання.
31. Періодонт, будова, функції.
32. Операція видалення зуба. Показання, методика проведення.
33. Загальне знеболювання в стоматології.
34. Обладнання стоматологічних кабінетів.
35. Консервативно-хірургічні методи лікування періодонтиту. Методика проведення.

36. Ускладнення, які виникають під час та після видалення зубів.

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ
«Вузькі дисципліни: оториноларингологія»**

1. Безпека життєдіяльності під час роботи з апаратурою та обладнанням у процесі обстеження і надання допомоги хворим з ЛОР-патологією.
2. Техніка безпеки під час роботи з колючими та ріжучими інструментами.
3. Особливості профілактики інфекційних захворювань, у тому числі СНІДу, під час обстеження та лікування хворих з патологією ЛОР-органів.
4. Участь фельдшера у профілактиці та лікуванні хвороб ЛОР-органів, наданні невідкладної допомоги, догляді за хворими.
5. Робота фельдшера у ЛОР-кабінеті та стаціонарі.
6. Анатомія та фізіологія носа і при носових пазух.
7. Опіки, відмороження носа. Лікування та догляд.
8. Фурункул носа. Клінічні симптоми, методи лікування, догляд.
9. Гострі та хронічні риніти. Лікування, догляд, профілактика.
10. Носова кровотеча. Причини, засоби припинення кровотечі, догляд.
11. Види сторонніх тіл порожнини носа. Принципи їх видалення.
12. Причини гострих і хронічних захворювань при носових пазух. Клінічні симптоми. Методи лікування та догляду.
13. Анатомія та фізіологія глотки.
14. Аденоїди. Аденоїдити. Клінічні симптоми, методи лікування та догляду за хворими, профілактика. Вплив аденоїдів на навколишні органи та розвиток дитячого організму.
15. Підготовка хворого до аденотомії. Допомога медичної сестри під час аденотомії у дітей. Догляд за хворими після операції.
16. Ангіни. Причини, класифікація, догляд. Ускладнення.
17. Дифтерія глотки. Ознаки дифтерійного нальоту. Взяття мазка на дифтерію.
18. Хронічний тонзиліт. Причини, методи лікування та догляду.
19. Підготовка хворого до тонзилектомії. Післяопераційний догляд.
20. Сторонні тіла глотки. Методи видалення.
21. Анатомія та фізіологія гортані і трахеї.
22. Гострий ларингіт. Клінічні симптоми, лікування, догляд.
23. Гострий стенозуювальний ларинготрахеобронхіт у дітей. Особливості перебігу, методи лікування та догляду.
24. Дифтерія гортані. Організаційні заходи у разі підозри на дифтерію.
25. Стеноз гортані. Причини, ступені, клінічні симптоми, засоби терапевтичного лікування, догляд.
26. Трахеотомічний набір медичних інструментарів. Догляд за хворими після трахеотомії.
27. Методи видалення сторонніх тіл з гортані, трахеї, бронхів.

28. Анатомія та фізіологія вуха (зовнішнього, середнього та внутрішнього).
29. Механічні, термічні, хімічні травми зовнішнього вуха.
30. Фурункул зовнішнього вуха. Причини, клінічні симптоми, лікування, догляд.
31. Сірчана пробка. Особливості видалення.
32. Сторонні тіла зовнішнього вуха, їх різновиди, особливості видалення.
33. Гостре та хронічне захворювання середнього вуха. Причини, лікування, догляд.
34. Особливості отитів у дітей грудного віку.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ «Вузькі дисципліни: офтальмологія»

1. Будова зорового аналізатора.
2. Анатомія очного яблука.
3. Анатомо-фізіологічні особливості захисного апарата ока (орбіти, повік).
4. Анатомо-фізіологічні особливості рухового й слезового апарата ока.
5. Центральний зір. Гострота зору. Кольоровідчуття. Методи дослідження.
6. Периферійний зір. Поле зору. Світловідчуття. Методи дослідження.
7. Види клінічної рефракції, методи корекції аметропії.
8. Акомодація, її зміни.
9. Види косоокості, лікування.
10. Симптоматика гострих запальних захворювань орбіти і невідкладна медична допомога при них.
11. Основні клінічні ознаки новоутворень орбіти.
12. Клінічні ознаки ячменя, лікування.
13. Форми та клінічні ознаки блефариту.
14. Дакріюцистит новонароджених, особливості лікування.
15. Загальні ознаки різних видів гострого бактеріального кон'юнктивіту.
16. Клінічні особливості різних видів бактеріального кон'юнктивіту.
17. Лікування хворих на гострий бактеріальний кон'юнктивіт, профілактичні заходи.
18. Профілактика гонобленореї новонароджених.
19. Клінічні ознаки вірусного кон'юнктивіту, лікування, профілактика.
20. Алергійний кон'юнктивіт, його види, лікування.
21. Загальні ознаки різних видів кератиту.
22. Лікування хворих на поверхневий травматичний кератит.
23. Симптоматика гострого іридоцикліту та невідкладна допомога при ньому.
24. Природжена катаракта, лікування.
25. Клінічний перебіг старечої катаракти.
26. Лікування хворих із старечою катарактою.
27. Природжена глаукома, її ознаки, лікування.
28. Основні ознаки первинної глаукоми.

29. Відмітні клінічні ознаки відкритокутової та закритокутової глаукоми.
30. Причини й клінічні ознаки гострого нападу глаукоми.
31. Невідкладна медична допомога під час гострого нападу глаукоми.
32. Лікування хворих і профілактика ускладнень глаукоми.
33. Симптоми проникного поранення очного яблука.
34. Перша медична допомога при травмах очного яблука.
35. Симптоми контузії ока, перша медична допомога.
36. Невідкладна медична допомога при опіках очей.
37. Клінічні ознаки електроофтальмії, лікування.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

«Вузькі дисципліни: стоматологічні захворювання»

1. Уміння проводити огляд порожнини рота.
2. Проведення пальпації слизової оболонки і перкусії зуба.
3. Проведення температурної діагностики.
4. Проведення поверхневого знеболювання хімічним методом: аплікації розчином лідокаїну.
5. Засвоєння техніки проведення інфільтраційної та провідникової анестезій.
6. Надання невідкладної допомоги в разі непритомності, колапсу, анафілактичного шоку.
7. Діагностика некаріозних уражень твердих тканин зуба.
8. Діагностика карієсу.
9. Надання долікарської допомоги при різних видах карієсу.
10. Виписування рецептів.
11. Санітарно-освітня робота.
12. Проведення огляду порожнини рота пацієнта.
13. Діагностика пульпіту.
14. Діагностика періодонтиту.
15. Аналіз рентгенограми.
16. Надання долікарської допомоги при пульпіті, періодонтиті, пародонтиті.
17. Виписування рецептів.
18. Санітарно-освітня робота.
19. Уміння проводити огляд порожнини рота.
20. Проведення оброблення порожнини рота хворого на стоматит.
21. Надання долікарської допомоги при періоститі, флегмоні, перикоронариті.
22. Вивчення хірургічних інструментів і техніки операцій.
23. Виписування рецептів.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

«Вузькі дисципліни: оториноларингологія»

1. Передня риноскопія за допомогою лобового рефлектора.
2. Накручування вати на зонд та взяття мазка зі слизової оболонки носа.
3. Закапування в ніс лікарських засобів, введення мазі.
4. Проведення передньої тампонади носа.
5. Накладання зігрівального компресу на верхньощелепну порожнину.
6. Накладання пращоподібної пов'язки на ніс.
7. Огляд порожнини ротоглотки.
8. Проведення фарингоскопії.
9. Взяття мазка зі слизової оболонки глотки на дифтерію.
10. Змащування піднебінних мигдаликів і задньої стінки глотки.
11. Пальпація шиї та підщелепних лімфатичних вузлів.
12. Приготування розчинів для полоскання глотки та інгаляцій.
13. Накладання зігрівального компресу на підщелепну ділянку.
14. Підготовка трахеостомічного набору медичних інструментів для операції.
15. Туалет і заміна внутрішньої трахеостомічної трубки.
16. Догляд за хворими після трахеотомії.
17. Введення лікарських засобів у гортань, проведення інгаляцій.
18. Накладання зігрівального компресу на ділянку гортані.
19. Введення носостравохідної трубки.
20. Огляд і пальпація ділянки зовнішнього вуха та козелка.
21. Проведення туалету зовнішнього слухового ходу.
22. Взяття мазка із зовнішнього слухового ходу.
23. Отоскопія.
24. Введення лікарських засобів у зовнішній слуховий хід.
25. Накладання зігрівального компресу на ділянку вуха.
26. Накладання вушних пов'язок: великої та малої.
27. Видалення сірчаних пробок із зовнішнього слухового ходу методом вимивання.
28. Продування слухових труб за методом Політцера.
29. Пневмомасаж барабанної перетинки.
30. Дослідження слуху шепітною та розмовною мовами.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

«Вузькі дисципліни: офтальмологія»

1. Визначення гостроти зору за таблицями Головіна—Сивцева, Орлової.
2. Орієнтовна перевірка зору новонароджених.
3. Визначення меж поля зору за допомогою периметра та орієнтовним методом.
4. Визначення кольоровідчуття за таблицями Рабкіна.
5. Суб'єктивний метод визначення рефракції; підбирання простих окулярів.
6. Виписування рецептів на окуляри.

7. Вимірювання внутрішньоочного тиску пальпаторним методом.
8. Вимірювання внутрішньоочного тиску за допомогою тонометра Маклакова.
9. Вивертання повік та огляд кон'юнктиви при захворюваннях переднього відділу ока та травмах ока.
10. Взяття мазка з кон'юнктиви.
11. Промивання кон'юнктивального мішка.
12. Закапування крапель в очі.
13. Закладання мазей за повіки.
14. Накладання пов'язок на очі.
15. Видалення стороннього тіла з кон'юнктиви й рогівки.
16. Проведення проби з коларголом.

7.Методичні рекомендації з виконання та оформлення:

1. Оформити щоденник (описати алгоритми виконання практичних навичок)
2. Виконати індивідуальні завдання (за вказівкою викладача): записати алгоритм надання невідкладної допомоги при переломі щелепи.
3. Скласти таблицю «Показання та протипоказання до видалення зуба».
4. Написати рекомендації пацієнту після видалення зуба для запобігання альвеоліту.
5. Підготувати повідомлення про сучасні методи лікування афтозного стоматиту.

8. Рекомендована література:

Основна

1. Борисенко А.В. та ін. Стоматологічні захворювання: Терапевтична стоматологія. — К.: ВСВ Медицина, 2017.
2. Данилевський М.Ф. та ін. Терапевтична стоматологія. — К.: Медицина, 2010.
3. Нестюрічева Н.П. Хвороби зубів і порожнини рота. — К.: Здоров'я, 2003.
4. Рузін Г.П., Голік В.П. Стоматологія надзвичайних ситуацій. — К.: Медицина, 2008.

Додаткова

1. Головацький А.С., Черкасов В.Г. Анатомія людини. — К.: Здоров'я, 2006.
2. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В. Терапевтична стоматологія. — К.: Здоров'я, 2004.

Домашнє завдання:

1. *Борисенко А.В. та ін. Стоматологічні захворювання: Терапевтична стоматологія. — К.: ВСВ Медицина, 2017 — 3- 72 ст.*
2. *Нестюрічева Н.П. Хвороби зубів і порожнини рота. — К.: Здоров'я, 2003 — 52, 67 - 122 ст.*

Інформаційні ресурси:

1. <https://chmfc.com.ua/>

Інструктивна карта складена викладачем В.М.Кравченко

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії клінічних дисциплін

Протокол № від « » 20 р.

Голова комісії Марія ШУЛЛА

